

INSON PAPILLOMAVIRUSI (HPV) EPIDEMIOLOGIYASI, KLINIK KO'RINISHI VA DAVOLASH USULLARI

Alfraganu university Klinik

fanlar kafedrası assistenti

Xayitov Farhod

Annotatsiya:

Maqolada inson papillomavirusi (HPV) infeksiyasining etiologiyasi, klinik ko'rinishlari, tashxislash metodlari hamda zamonaviy davolash usullari tahlil qilinadi. Papilomavirus infeksiyasi global sog'liqni saqlash muammolaridan biri hisoblanadi, chunki u nafaqat benign papilomalar, balki bachadon bo'yni saratoni kabi malign neoplaziyalar bilan bog'liq. HPV infeksiyasining yuqish yo'llari, xavf guruhlari, immunologik reaksiyalar va profilaktik chora-tadbirlar ham keng qamrovda ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: papiloma, HPV, papillomavirus infeksiyasi, kondiloma, kriodestruksiya, immunoterapiya, onkovirus

Kirish-inson papillomavirusi (HPV) — bu Papillomaviridae oilasiga mansub DNKli virus bo'lib, 200 dan ortiq genotipga ega. Ularning 40 ga yaqini inson organizmiga patogen hisoblanadi. HPV infeksiyasi eng ko'p uchraydigan virusli jinsiy yo'l bilan yuqadigan kasallik bo'lib, u turli turdagi teri va shilliq qavat o'zgarishlarini, shu jumladan, benign va malign o'smalarni keltirib chiqaradi [1].

HPV epitelial hujayralarga tropizmga ega bo'lib, asosiy replikatsiyasi bazal qatlamda sodir bo'ladi. Virusning yuqori onkogen xavfga ega 16, 18, 31 va 45-tipli turlari bachadon bo'yni, anal, orofaringeal va boshqa sohalar saratonlari bilan bog'liq. E6 va E7 onkoproteinlari p53 va Rb kabi tumor suppressor oqsillarni inaktivatsiya qilishi orqali hujayra proliferatsiyasini buzadi [2].

Klinik ko'rinishlari quydagicha- HPV infeksiyasi simptomatik yoki asemptomatik bo'lishi mumkin. Klinik belgilar virus tipiga, joylashuviga va immun holatiga bog'liq. Ko'p uchraydigan ko'rinishlari:

Oddiy verrukalar (Verruca vulgaris),

Yassi papilomalar,

Oyoq tagi papilomasi,

Anogenital kondilomalar (Condylomata acuminata),

Ichki organ papilomalari (masalan, laringeal yoki uretral o'sma).

Ayrim hollarda malign neoplaziyalar (bachadon bo'yni, vulva, penis va anal saratonlari) bilan kechishi mumkin.

Tashxislash usullari

HPV infektsiyasini aniqlashda quyidagi usullar qo'llaniladi:

PCR — virus DNKsini aniqlashda asosiy usul hisoblanadi.

Pap-test (Papanicolaou smear) — bachadon bo'yni displaziyasini aniqlash uchun.

Kolposkopiya — bachadon bo'yni epiteli holatini ko'rish.

Biopsiya — shubhali o'smalarni morfologik baholash uchun.

Davolash yondashuvlari-HPV infektsiyasiga to'liq antiviral terapiya mavjud emas, ammo klinik ko'rinishlarga qarab simptomatik va destruktiv davolash usullari qo'llaniladi:

Fizik usullar:

Kriodestruksiya – suyuq azot bilan o'smani yo'qotish,

Lazer ablyatsiyasi,

Elektrokoagulyatsiya,

Radioto'liqlik jarrohlik.

Farmakologik terapiya:

Imiquimod (imiquimod kremi 5%) — interferon-induktor,

Podofilotoksin,

Trikloroatsetik kislota (TCA).

Immunoterapiya: Inozin pranobeks (izoprinozin) — immunomodulyator sifatida,

Interferonlar — lokal va tizimli qo'llash shaklida.

Profilaktikasi quyidagicha tavsiflanadi:

HPV infeksiyasining oldini olishda asosiy usul — vaktsinatsiya. Hozirda quyidagi vaktsinalar keng qo'llaniladi:

Vaktsinatsiya odatda 9–14 yosh oralig'idagi o'g'il va qiz bolalarga tavsiya etiladi.

Xulosa- HPV infeksiyasi bugungi kunda sog'liqni saqlash sohasida dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Infektsiyaning keng tarqalganligi, ko'plab klinik ko'rinishlarga ega ekani va ba'zi hollarda onkologik xavf tug'dirishi tufayli erta tashxis, to'g'ri davolash va samarali profilaktika muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar ro'yxati (namunaviy)

Bosch FX, et al. (2002). The causal relation between human papillomavirus and cervical cancer. J Clin Pathol.

zur Hausen H. (2009). Papillomaviruses in the causation of human cancers — a brief historical account. Virology.

WHO (2023). Human papillomavirus (HPV) and cervical cancer.
[https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papillomavirus-\(hpv\)-and-cervical-cancer](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papillomavirus-(hpv)-and-cervical-cancer)